

Лазіцкі А. Н.

ЗРАБЛЮ ПОТЫМ: ПРАКРАСТЫНАЦЫЯ СЯРОД СТУДЭНТАЎ ВНУ

Навуковы кіраўнік: ст. выкл. Носік А. А.

Кафедра беларускай і рускай моў

Беларускі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт, г. Мінск

Актуальнасць. У нашы дні надзвычай вострай з’яўляецца праблема адкладвання “на потым” важных, нават вельмі неабходных спраў. Сярод вучняў і студэнтаў на працягу доўгага часу існуе праблема адтэрміноўвання пачатку падрыхтоўкі да іспытаў, напісання курсавой або дыпломнай працы. Гэта з’ява ў псіхалогіі атрымала назву пракрастынацыя (лат. *procrastinatio* - адкладваць).

Мэта: высветліць прычыну пракрастынацыі, даследаваць яе распаўсюджанне сярод студэнтаў розных ВНУ.

Задачы. Вызначыць, ці сапраўды пракрастынацыя перашкаджае навучальнаму і працоўнаму працэсу; зрабіць высновы наконт погляду студэнтаў на праблему пракрастынацыі.

Крыніцы і метады. Крыніцамі інфармацыі былі: 1) навуковая літаратура і выданні, прысвечаныя пракрастынацыі; 2) праведзенае сацыялагічнае апытання.

Вынікі. Па розных звестках пракрастынацыю адчувае каля 20% людзей ва ўсім свеце. Пракрастынацыя звязана з немагчымасцю “валявога” ўчастка галаўнога мозга – прэфронтальнай кары – узяць кантроль над “прымітыўнай” часткай мозга – лімбічнай сістэмай. Лімбічная сістэма разглядаецца эвалюцыйна як адна са старэйшых частак мозга ўсіх хордавых. Адна з яе функцый – рэагаванне на розныя сігналы, якія арганізм атрымлівае навокал. Па-першае, тое, што можа быць небяспечным для асобы і ў выніку чаго фарміруецца моцны эмацыянальны сігнал, які пабуджае асобу прадпрымаць дзеянні для выратавання (уцёкі, пераход у напад); па-другое, абарона сябе ад лішніх страт рэсурсаў, найперш фізічнай сілы, што з’яўляецца першачарговай задачай ва ўмовах дзікага асяроддзя. Гэтыя механізмы дапамагалі жывёлам, а потым і першабытнаму чалавеку выжываць у барацьбе за існаванне. Чалавеку сучаснаму не пагражае смерць у прыродзе. Але сённяшнія ўмовы, такія як заняткі спортам, падрыхтоўка да іспытаў, усё тое, што патрабуе фізічных і разумовых намаганняў, што успрымаецца лімбічнай сістэмай як сігнал небяспекі, які можа прывесці да гібелі арганізма, выклікаюць генерацыю нервовых імпульсаў да вентрамедыяльнай прэфронтальнай кары. Лічыцца, што ў нейронах вентрамедыяльнай кары адбываецца інтэграцыя гэтых сігналаў і прымаецца вывад аб рэакцыі на тую або іншую сітуацыю. Менавіта гэты механізм і лічыцца псіхалагамі і нейрабіёлагамі асноўнай прычынай пракрастынацыі.

У сацыялагічным апытанні прымалі ўдзел студэнты лячэбнага, педыятрычнага, стаматалагічнага і фармацэўтычнага факультэтаў БДМУ, а таксама студэнты хімічнага, біялагічнага і эканамічнага факультэтаў БДУ. Вынікі апытання наступныя: 40% апытаных заўважаюць за сабой пракрастынацыю; заўсёды пракрастыніруюць 18,7%; часта – 37,3%; час ад часу – 33,3%; 66,7% апытаных студэнтаў лічаць пракрастынацыю частай з’явай. 36% лічаць пракрастынацыю шкоднай; 42,7% – хутчэй шкоднай, чым нармальнай; 13,3% - хутчэй нармальнай, чым шкоднай; 5,3% не лічаць яе дрэннай. Абсалютная большасць рэспандэнтаў (81,3%) жадае пазбавіцца ад пракрастынацыі з мэтай паляпшэння якасці свайго навучальнага ці працоўнага працэсу. Таксама больш за ¾ студэнтаў (77,3%) лічаць, што ідэй пераадолення пракрастынацыі трэба папулярызоўваць.

Вывады. Прычынай пракрастынацыі з’яўляецца заглушэнне лімбічнай сістэмай работы вентрамедыяльнай прэфронтальнай кары. Пракрастынацыя з’яўляецца даволі распаўсюджанай з’явай сучаснага грамадства. Большая частка апытаных жадае пазбавіцца ад пракрастынацыі і лічаць неабходнай папулярызацыю ідэй пераадолення пракрастынацыі.